

**РАЗДЕЛ
“ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ”**

**ОБЩИНА СЛИВО ПОЛЕ,
ОБЛАСТ РУСЕ**

I. Описание на местоположението на естествените находища на лечебни растения, условия в местообитанията, количество и състояние на ресурсите

Географско положение:

Община Сливо поле се намира на 25 км североизточно от гр. Русе, на север граничи с р. Дунав и е разположена на 255 кв.км площ. Общината обхваща 11 населени места. Състои се от един град – Сливо поле, който е общински център и десет села – Бабово, Бръшлен, Ряхово, Малко Враново, Голямо Враново, Стамболово, Кошарна, Борисово, Черешово и Юделник. Гр. Сливо поле е разположен на 5 км от река Дунав от двете страни на главен път П-21 (Русе – Силистра). Границата на общината с река Дунав е 24 км по протежение на реката – от 451 км до 475 км, като селата Бабово, Бръшлен и Ряхово са разположени по поречието на р. Дунав.

Климат:

Според климатичното райониране на България, община Сливо поле попада в умереноконтиненталната климатична област. Тя се явява продължение на Северноевропейската умереноконтинентална климатична зона. Климатичният облик на общината се дооформя и от специфичните характеристики на релефа. Влияние оказват влажни океански въздушни маси и нахлуване от североизток на континентални въздушни маси.

Тази климатична област се характеризира със силни застудявания през зимния период и големи горещини през лятото. Абсолютната минимална температура е -27°C , а абсолютната максимална температура $+44.0^{\circ}\text{C}$. През най-студения месец – януари – средномесечната температура е -6°C , а през най-топлия - юли – средномесечната температура е $+32-33^{\circ}\text{C}$, средната годишна температура е $+14^{\circ}\text{C}$, средната годишна температурна амплитуда е около 26°C и е най-голяма за страната. Минималните и максималните температури оказват неблагоприятно влияние върху вегетацията на растенията. Друга характерна особеност е тази, че есента е по-топла от пролетния сезон. Въпреки студената зима, поради малката надморска височина пролетта настъпва рано.

На територията на община Сливо поле преобладават западни и северозападни ветрове, които са свързани с пренос на влажен океански въздух от запад на изток. През топлите месеци на годината тези ветрове, съчетани с

високи температури, предизвикват изсушаване на почвата, което силно намалява количеството на влагата. Значително по-слабо е наличието на източни ветрове. През зимата преобладават югозападните ветрове – 37,6%, през пролетта североизточните – 29,4%, през лятото – североизточни и югозападни – 22 и 23%, а през есента – североизточни 32,9%. Средногодишният брой на дните със силни ветрове е 58. През лятото се появяват ветрове с голяма скорост до 40 м/сек. Средният брой на дните с мъгла е 48,4, като месеците с най-голям брой мъгливи дни са декември – 10,7 и януари – 10,3. През пролетта броят на дните с мъгла намалява, а през лятото достигат своя минимум – 0,1 през месец юни. Появата на мъгли в района на община Сливо поле се обяснява с близостта до р. Дунав.

За територията на община Сливо поле средните годишни валежи възлизат на 562 мм, средногодишният брой на дните с валежи е 138,9 дни. Валежите се характеризират с летен максимум от 60,4 мм през август и минимум от 36,2 мм през октомври. Твърди валежи падат през периода декември – март. Средният брой на дните със снежна покривка е 48,4, а средната дебелина е 14 см. Валежният режим поставя редица проблеми, свързани с повърхностното оттичане, особено поради наличието на високи подпочвени води. Характерни за района са летните засушавания, които оказват неблагоприятно влияние върху растенията.

Почвена покривка:

Почвите в областта са чернозем, силно излужени черноземи, сиви горски, ливадни черноземи, излужени средномощни по поречието на р. Дунав, алувиални и алувиално-ливадни. Блатата и островите се характеризират с ливадно-блатни и торфено-блатни почви. Най-силно разпространение имат черноземните почви.

Посочените почви са благоприятни за развитие на интензивно земеделие. Община Сливо поле е район с традиции в областта на зърнопроизводство, развитие на трайни насаждения, оранжерийно производство и полско производство на зеленчуци – поливно земеделие.

Обработваемите земи са 161 110,66 дка. по последни данни обработваемите земи са 152 898,66 дка., общинска собственост са 11831,663 дка. Преобладават ниви (засети с ечемик, слънчоглед, пшеница и царевица) – 10 383 дка., овощни градини (ябълки, праскови и кайсии) – 848, 601 дка. и трайни

насаждения лозя – 462,367. На територията на общината има разсадник за широколистен и иглолистен посадъчен материал, който е разположен на площ от 370 дка.

Описание на ресурсите:

Естествената растителност е била унищожена и заменена с културни насаждения. Елементи от първичната растителна покривка са се запазили по островите, около блатата, дунавското поречие и стръмните склонове. Територията на общината е бедна на горски масиви, те са редуцирани за сметка на усвояването на земеделски площи. От наличните горски терени по-голям е % на широколистните видове. Този вид съобщества са представени от гори покрай речните течения и основно върху островите. Крайречните гори са съставени основно от *Salix alba*, *Salix triandra*, *Populus nigra*, *Populus alba* и др.

Територията на общината се характеризира със следните основни видове местообитания:

- блата и мочури;
- заливни гори;
- умерено влажни ливади;
- ливади;
- естествени гори;
- горски култури;
- обработваеми площи;
- населени места.

Наличието на естествени блата, крайречни и преовлажнени местообитания е довело до съхраняване на популации на растителни видове, включени в приложение I на Бернската конвенция като *Salvinia natans*, *Typha latifolia*, *Marsilea quadrifolia*, или вписани в Червената книга на Р България – *Potamogeton trichoides*, *Nymphoides flava*, *Nymphaea alba*, *Nuphar lutea* и други.

В община Сливо поле се наблюдава голямо разнообразие от лечебни растения. Най-голямо разпространение намират представителите на сем. Asteraceae, Apiaceae, Lamiaceae, Liliaceae, Fabaceae, Rosaceae и др. Преобладават лечебни растения характерни за равнинни и хълмисти райони, и крайречни местообитания. На територията на североизточна България се намират националните запаси от: бабини зъби, зимзелен, седефче, мъхнат лопен, горски слез и блян.

На територията на община Сливо поле най-широко разпространени са следните видове дървесни лечебни растения: бяла върба и липа. От храстите и полухрастите се срещат: обикновен дрян, обикноена леска, червен глог, смрадлика, трънка, шипка и черен бяз.

Таблица 1

Вид	Семейство	Срещаемо ст	Местонахождение/землище
<i>Дървесни видове</i>			
Върба бяла Salix alba L.	Salicaceae	По единично, на групи	С. Бабово (Блатото, Ливадите), с. Бръшлен (Върбалака. Блатото, Ливадите), с. Ряхово (Дюлева бара), с. Г. Враново (блатото, ливадите, Акар гьол)
Дъб Quercus sp.	Fagaceae	По единично, на групи	С. Черешово – Черната гора . с. Стамболово (Дюз меше), с. Кошарна (фонда, кожа алак)
Липа дребнолиста Tilia cordata	Tiliaceae	На групи, на групи	Гр. Сливо поле (Кайлъшкото, Парче Екейлик), с. Борисово (Липака, касап гьол), С. Г. Враново (Чобан дере), с. Бръшлен (Гечката, Гредата), с. Бабово(кадишеви ниви)
Липа сребролиста Tilia tomentosa	Tiliaceae	На групи, на групи	Гр. Сливо поле (, Парче Екейлик), с. Борисово (Липака), С. Г. Враново (Чобан дере), с. Бръшлен (Гечката, Гредата), с. Бабово(кадишеви ниви), с. Ряхово (Могилите, Урълълка)
Трепетлика Populus tremula	Salicaceae	На групи	с. Стамболово (Кушчалъ), с. Ряхово (Павлов кладенец), гр. Сливо поле (Над тополите), с. Черешово (Камбуровото)
Кестен конски Aesculus hippocastanum L.	Hippocastana seae	По единично, на групи	С. Ряхово, с. Бръшлен, с. Бабово, с. Голямо Враново, с. Борисово, с. Юделник
<i>Храсти и полухрастови видове</i>			
Дрян обикновен Cornus mas L.	Cornaceae	На групи	с. Стамболово (Зад градините), с. Кошарна (Баладжлък), с. Юделник (Чаир дере)
Обикновена леска Corylus avellana L.	Betulaceae	По единично, на групи	С. Бръшлен (Чифлишка гора), с. Борисово (Яморловото), с. Бабово, с. Ряхово (Банката)
Трънка Prunus spinosa	Rosaceae	На групи	С. Черешово (Трите могили, Кариерите), с. М. Враново (Симиджика, Под изравнителя), гр. Сливо поле (Кайлъшкото), с. Бръшлен (блатото), с. Стамболово, с., Юделник (Орта Бурун)
Смрадлика Cotinus coggygia	Anacardiaceae	По единично	с. Кошарна (Парче кору), с. Черешово (Пардуците),
Черен бяз Sambucus nigra L.	caprifoliaceae	На групи, по единично	С. Бабово, с. Бръшлен, с. Ряхово, с. Г. Враново, гр. Сливо поле

Зимзелен малък Vinca minor L.	Apocynaceae	На групи	с. Бръшлен, с. Бабово, с. Ряхово
Шипка Rosa canina	Rosaceae	По единично, на групи, на петна	с. Кошарна (Бакаджи ка), Бръшлен (Гредата), Стамболово (Ъшъклар дере), Черешово ()
Глог червен Crataegus monogyna	Rosaceae	На групи	с. Кошарна (коджа алан), с. Юделник (Ютук орман),
Малина Rubus idaeus L.	Rosaceae	На групи, на петна	С. Стамболово (Яз тепе), с. Кошарна
Кисел трън Berberis vulgaris L.	Berberidaceae	На групи	Естествени гори, хълмисти терени
Къпина Rubus caesisus L.	Rosaceae	На групи, на петна	с. Стамболово (Яз тепе), с. Кошарна
Тревисти видове			
Бръшлян Hedera helix	Araliaceae	Масово	Повсеместно разпространен на територията на общината
Божур червен Paeonia peregrina Mill.	Paeoniaceae	На групи	Ливади, долове, пасища
Бъзак Sambucus ebulus	Carifoliaceae	На групи	с.Бръшлен (Ливадите, Лумката),с.Г. Враново (Черешовски път, Акар гьол), с. Черешово (Черната гора, Пардуците), гр. Сливо поле (Юртлука, Крушака), с. Ряхово (Могилите, Дюлева бара)
Бъз черен Sambucus nigra	Carifoliaceae	На петна	с. М. Враново (Чобан дере, Крушака), с. Борисово (Домус гьол, Кайлийско), с.Бабово (Кадишеви ниви, Зад корията), с.Юделник (Чишмата, Анъ Орман)
Вратига Tanacetum vulgare	Asteraceae	На групи	С. Борисово (насел място, Хотанско дере, Ялията),
Великденче Veronika off.	Scrophularia ceae	На петна	Повсеместно разпространено на територията на общината
Вълча ябълка Aristolochiaclematiti	Aristolochiaceae	На групи	Землищата на селата Бабово, Бръшлен, Г Враново, М. Враново, Борисово, Ряхово, Стамболово, Черешово
Глухарче Taraxakum off.	Asteraceae	На групи	В границите на всички населени места, долове (Голямата поляна, Деро Екиник, Хотанско дере)
Горска ягода Fragaria vesca	Rosaceae	На петна	С. Бръшлен (Чифлишката гора), с. Кошарна (Кож алан, Фонда), с. Черешово (Черната гора, Трите могили)
Гръмотрън Ononis arvensis	Fabaceae	На групи	с. Ряхово (Павлов кладенец, Радечов трап), с. М.Враново (Коруджик), с.Юделник (Топ Тикен), с.Ряхово, с. Бръшлен, с. Бабово
Дяволска уста Leunuris cardiaca L.	Lamiaceae	На групи	В границите на населени места, гр. Сливо поле (ливадски баир, Юртлука), с. Борисово (Борсука, Домус гьол)
Еньовче същинско Galium verum	Eleagnaceae	На петна	Ливади, пасища, долове

Жиловлек теснолист <i>Plantago sp.</i>	Plantaginaceae	На групи	В границите на населените места, с. Бръшлен (Блатото, Гечката, Върбалака), с. Бабово (Ливадите, Зад Корията), с. Ряхово (Могилите, Пасището), с. Черешово (Камбуровото, Трите могили)
Жълт кантарион <i>Hyperikum perforatum</i>	Hypericaceae	На групи	В границите на населените места, с. Бръшлен (Блатото, Гечката, Върбалака), с. Бабово (Ливадите, Зад Корията), с. Ряхово (Могилите, Пасището), с. Черешово (Камбуровото, Трите могили)
Жиловлек широколист <i>Plantago sp</i>	Plantaginaceae	На петна	В границите на населените места, с. Бръшлен (Блатото, Гечката, Върбалака), с. Бабово (Ливадите, Зад Корията), с. Ряхово (Могилите, Пасището), с. Черешово (Камбуровото, Трите могили)
Змийско мляко <i>Chelidonium majus</i>	Papaveraceae	На групи	Блатото, Ливадите, Върбалака, Дюлева бара, Юртлука, Чобан дере
Зърнастец елшовиден <i>Frangula alnus Mill.</i>	Rhamnaceae	На групи	Ливади, долове, пасища
Иглика лечебна <i>Primula veris L.</i>	Primulaceae	На групи	Ливади, долове, пасища
Киселец <i>Rumex acetosa</i>	Polygonaceae	По единично	с.Кошарна (Кору Гьолджук, Касан Гьол), с.Черешово (Кариерите), с.Стамболово (Дюз Меше, Бакаджика)
Комунига жълта <i>Melilotis off.</i>	Fabaceae	На петна	В границите на населени места, гр. Сливо поле (Гаригалък, Ливадски баир), с. М.Враново (Симиджика, Коруджик), с. Г .Враново (Дюзенкелик),
Кучешко грозде черно <i>Sulanum nigrum L.</i>	Sulanaceae	На групи	с. Бръшлен (Чифлишка гора, Еска Балък), с.Бабова (Кадишеви ниви), с.Ряхово (Зад лозта, Павлов кладенец, пасището), гр.Сливо поле (Ливадите, Парче Екейлик), с.Г.Враново (Дюзенкелик, Ливадите), с.Стамболово (Зад градините)
Коприва <i>Urtica dioica L.</i>	Urticaceae	на петна	повсеместно разпространен вид на територията на Общината; с. Бръшлен (Чифлишка гора, Хайвълъка, Лумката), с.Бабова (Кадишеви ниви, Крушака), с.Ряхово (Зад лозта, Павлов кладенец, Пирамидите), с.Черешово (Камбуровото, Трите могили)
Камшик <i>Agrimonia eupatoria</i>	Rosaceae	На групи	с. Стамболово, с. Бабово (Ливадите), с.М.Враново (Коренежа)
Лайка <i>Matricaria chamomila l.</i>	Asteraceae	На петна	Повсеместно разпространен растителен вид;
Лазаркиня, еньовче ароматно <i>Gallium odoratum Scop.</i>	Rubiaceae	На групи	Из тревисти торни и влажни места, пътища, гори

Лопен гъстоцветен <i>Verbascum densiflorum</i>	Scrophulariaceae	На групи	с. Бръшлен (Ливадата, Гечката), с. Ряхово (пасището), с.Борисово (Ялията)
Лопен лечебен <i>Verbascum phlomoides</i> L.	Scrophulariaceae	На групи	с. Бръшлен (Ливадата, Гечката), с. Ряхово (пасището), с.Бабово
Лудо биле, старо биле <i>Atropa belladonna</i> L.	Solanaceae	На групи	Из тревисти торни и влажни места, пътища, гори
Магарешки бодил <i>Carduus acanthoides</i> L.	Asteraceae	По единично	гр. Сливо поле (Мишелика, под тополите), с.Ряхово (Ебелиите, Пасището), с.Бабово (Зад корията), с.Бръшлен (ливадите, Гечката), с.М.Враново (Под изравняването, Крушака), с.Г.Враново (Чобан дере)
Мак полски <i>Papaver rhoes</i>	Papaveraceae	На групи	с.Г.Враново (Черешовски път, Ливадите), с. Ряхово (Борисовско, Пасището), с. Борисово (Хотанско дере, Коренежа, Кошарненско), с. Бръшлен (Гредата, Ливадата)
Мащерка <i>Thymus</i> sp.	Lamiaceae	На групи	с. Стамболово (Кушчалъ, Бакаджика), с.Юделник (Чаир дере)
Медунца <i>Pulmonaria</i> off. L.	Boraginaceae	На групи	По ливади, открити терени
Миши уши <i>Hieracium pilosella</i> L.	Lamiaceae	На петна	с. Кошарна (Фонда, Касан гьол), с.Черершово (Черната гора), с.Юделник (Топ Тикен)
Овчарска торбичка <i>Capsella bursa-pastoris</i>	Brassicaceae	На петна масово	повсеместно разпространен вид в границите на общината;
Оман чер <i>Symphytum</i> off.	Boraginaceae	На групи	с.Бръшлен (Лумката, Акар гьол), с. М.Враново (Коренежа, Крушака),
Очанка <i>Eufrasia</i> off. L.	Scrophulariaceae	На групи	с. Черешово (Пардуците), гр. Сливо поле (Парче екейлик)
Пелин обикновен <i>Artemisia vulgaris</i>	Asteraceae	На петна, на групи	С. М.Враново (Чобан дере), с.Г.Враново (Юртлука, Аша кору), с. Ряхово (Зад лозята, Редечов трап), с. Борисово (Коренежа, Кайлийското)
Пчелник <i>Marrubium vulgare</i> L.	Lamiaceae	На групи	с. Ряхово (Могилите, Пасището), с.Юделник (Орта Бурун, Чаир дере), с.Черешово (Голямата поляна)
Равнец бял <i>Achillea millefolium</i>	Asteraceae	На петна	с.Кошарна (Баладжълък), с. Борисово (Старото лозе, Коренежа), с.Г.Враново (Ески Балък), с. Стамболово (Яз тепе), гр. Сливо поле (Мишелика)
Ранилист лечебен <i>Betonica officinalis</i> L.	Lamiaceae	На групи	Из тревисти торни и влажни места, пътища, гори
Репей обикновен <i>Arctium lappa</i>	Asteraceae	На групи	С. М.Враново (Турските гробища), с. Г.Враново (Юртлука), с. Ряхово , гр.Сливо поле (кайлъшкото, Мишелика), с.Бабово (Зад корията), с.Борисово (Коренежа), с.Черешово (Голямата поляна)
Решетка безстъблена <i>Carlina acanthifolia</i> All.	Asteraceae	На групи	Ливади, открити терени
Росопас лечебен	Papaveraceae	На групи, на	С. Бабово (Крушака, Кадишева нива),

Fumariae officinalis. L.		петна	с. Борисово (Липака, Коренежа), с.Ряхово (Павлов кладенец, Борисовско)
Синя жлъчка Cichorium intybus L.	Asteraceae	На групи	С. Борисово (Хотанско дере, Старото лозе), с.Бръшлен (Ливадите), с.Стамболово (Ливадите), с.Г.Враново (Чершовски път)
Подбел Tussilago farfara	Asteraceae	На групи	с.Кошарна (Ески Балък), с.Стамболово, с.Юделник, с.Черешово (Камбуровото)
Глъстига лютива Sedum acre L.	Crassulaceae	На групи	Хълмисти и планински терени
Хвощ Equisetum arvense	Equisetaceae	На групи	с.Бабово (Блатото), с. Бръшлен (Ливадите, Върбалака), с.Г.Враново (Ливадите), с. Ряхово (Дюлева бара)
Чобанка Petasites hybridum	Asteraceae	На групи	С. Бабово (Блатото), с.Бръшлен (блатото, Върбалака), с. Ряхово (Блатото), в близост до р. Дунав
Шапиче Alchemilla vulgaris complex	Rosaceae	На групи	Ливади, мери и пасища
Звездица средна (врабчови чревца) Stellaria media L.	Caryophyllaceae	На петна	С. Бръшлен (Чифлишката гора), с. Кошарна, с. Стамболово (Дюз Меше), с.Г.Враново

II. Анализ на дейностите за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите

На територията на община Сливо поле се наблюдава сравнително голямо разнообразие от лечебни растения. Една част от наличните билкови ресурси се използват за лични нужди от местното население.

Част от територията на община Сливо поле влиза в границите на ЗМ "Калимок-Бръшлен", което подпомага проучването на ресурсите от лечебни растения. За територията на Защитена местност "Калимок Бръшлен" са остановени 171 вида лечебни растения съгласно приложението на ЗЛР. От тези видове 3 вида са папратовидни растения от едно семейство. Покритосеменни са 168 вида от 53 семейства от които двуседелни са 154 вида от 42 семейства и едноседелни са 13 вида от 11 семейства. Представени са всички видове хабитати характерни за заливните територии. На първо място това са блатата, мочурищата, разливите и

други местообитания подходящи за водни и влаголюбиви лечебни растения. По отношение на лечебните растения този тип местообитания имат несъществено значение за биологичното разнообразие от видове, но от консервационна гледна точка значението на този тип местообитания е голямо.

На второ място са естествените заливни гори и тополовите култури където се срещат сенколюбиви и влаголюбиви лечебни растения. Основните видове, които се срещат в този тип местообитания са черната топола, бялата върба, блатното кокиче и др. По отношение на биологичното разнообразие от лечебни растения този тип местообитания няма съществено значение, но от консервационна гледна точка е от голямо значение.

Умерено влажните ливади незаливани периодично, сухите ливади, пасища, мери и горските култури предимно от акация имат най-ниско разнообразие от лечебни растения и нямат особено консервационно значение. На най-голяма част от територията на защитената местност са представени обработваемите земеделските площи в които има най-голямо разнообразие от лечебни растения без те да имат особено консервационно значение.

С природозащитен статус на територията на Защитената местност са 4 вида, от тях 3 вида са включени в Червената книга – бялата водна лилия и блатното кокиче в категория “застрашен” и блатния спореш в категория “рядък”. Бялата водна лилия е защитена и от закона за биологичното разнообразие. Под специален режим на ползване е един вид, това е лечебната ружа. От гледна точка на хабитатите на лечебни растения с най-голямо консервационно значение са водните и крайводните местообитания заливните гори, блатата и мочурищата. С най-голямо разнообразие от лечебни растения са ливадите, пасищата и обработваемите площи.

III. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове

Приоритетните мерките за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебни растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове на територията на Община Сливо поле са:

1. Въвеждане на тарифа за събиране на билки от терени общинска собственост;
2. Съобразяване на издадените разрешителни за ползване, съгласно състоянието на ресурсите и плановете документи;
3. Контрол върху дейността на лицата, събиращи билки от лечебни растения;
4. Провеждане на информационна и разяснителна кампания сред населението, запознаването им с видовете лечебни растения, начина на събиране на билките и нормативната уредба;
5. Изследване и картиране на лечебните растения на територията на общината;
6. Ежегодно издаване на заповед на Кмета на Общината за забрана брането на ранноцъфтящи пролетни цветя от естествените им находища;
7. Ежегодно издаване на заповед на Кмета на Общината за забрана на бранет на липов цвят.

IV. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях.

В Община Сливо поле няма територии, които да не попадат в границите на защитените територии, които да изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения тях. Наличните такива територии податат в защитена местност „Калимок-Бръшлен” и защитена местност „Комплекс Алеко – Телика”.

V. Местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен

В Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Сливо поле, в глава трета са определени таксите за събиране на части от лечебните растения. Всяка година според горепосочената наредба и Закона за лечебните растения се издават разрешителни за бране на лечебните растения. Всички дейности свързани с лечебните растения, които се извършват на територията на община Сливо поле са в съответствие с приетото законодателство на РБългария.

VI. Видове под специален режим

Определени видове диворастващи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайни тенденции към намаляване или има опасност от появяване на такива тенденции. Специалния режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите, която се обнародва в държавен вестник. Специалния режим обхваща забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища; определяне на годишно допустими за събиране количества билки по райони или находища; разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

Под специален режим на опазване и ползване на територията на Р България са следните видове лечебни растения:

1. Допустимите за събиране количества билки (кг сухо тегло), от естествените находища, извън територията на националните паркове, на следните видове лечебни растения:

Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.)

Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill.)

Иглика лечебна (*Primula veris* L.)

Кисел трън (*Berberis vulgaris* L.)

Лазаркиня, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.)

Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.)
Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.)
Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.)
Тлъстига лютива (*Sedum acre* L.)
Шапиче (*Alchemilla vulgaris complex*)

За тези видове е забранено събирането им в националните паркове, извън количествата и районите, определени в приложението. Количествата билки се разпределят от регионалната инспекция по околна среда и води между билкозаготвителите от района на инспекцията. Разпределянето се извършва със заповед на директора на съответната РИОСВ въз основа на заповедта на министъра на околната среда и водите за условията и реда за разпределяне на количествата билки, която се обнародва в Държавен вестник.

2. Забранява се събирането на билки от естествените им находища на територията на цялата страна, от следните видове лечебни растения:

Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.)
Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.)
Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.)
Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.)
Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.)
Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.)
Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.)
Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*)
Какула едрочветна (*Salvia tomentosa* Mill.)
Катраника (*Artemisia alba* Turra)
Копитник (*Asarum europaeum* L.)
Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng)
Момина сълза (*Convallaria majalis* L.)
Оман бял (*Inula helenium* L.)
Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum* Crantz)
Пелин сантонинов (*Artemisia santonicum* L.)
Пирински чай (*Sideritis scardica* Grisb.)
Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand)
Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.)
Риган бял (*Origanum vulgare* L. ssp. *hirtum* (Link) Ietswaart)
Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.)
Салеп (*Orchis sp. diversa*)
Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.)
Хвойна червена (*Juniperus oxycedrus* L.)
Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh = *L.selago*)
Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.)

За горепосочените видове лечебни растения не се издапа полволително за ползване на билки от лечебни растения.

VII. Прогнозни количества

Вид	Семейство	Прогнозни количества, тона	% от наличното количество, тона	Период за възстановяване
<i>Дървесни видове</i>				
Върба бяла Salix alba L.	Salicaceae	Кора – 35 Листа – 14.9	Кора – 14 Листа – 10	не е необходим не е необходим
Дъб Quercus sp.	Fagaceae	Кора – 20	Кора – 8	не е необходим
Липа дребнолиста Tilia cordata	Tiliaceae	Цвят - 115 Листа – 21	Цвят – 80 Листа – 15	не е необходим не е необходим
Липа сребролиста Tilia tomentosa	Tiliaceae	Цвят - 115 Листа – 21	Цвят – 80 Листа – 15	не е необходим не е необходим
Трепетлика Populus tremula	Salicaceae	Листа – 3	Листа – 2	не е необходим
Кестен конски Aesculus hippocastanum L.	Hippocastanaceae	Плод - 100	Плод - 70	не е необходим
<i>Храсти и полухрастови видове</i>				
Дрян обикновен Cornus mas L.	Cornaceae	Плод – 14	Плод – 10	не е необходим
Обикновена леска Corylus avellana L.	Betulaceae	Стрък – 3 Кори – 1.3	Листа – 2 Кори – 0.5	не е необходим 1 година
Трънка Prunus spinosa	Rosaceae	Плод – 12.5 Цвят - 12.5	Плод – 10 Цвят - 10	не е необходим не е необходим
Смрадлика Cotinus coggygria	Anacardiaceae	Листа – 30	Листа – 15	1 година
Черен бъз Sambucus nigra L.	saprifoliaceae	Цвят – 12.5	Цвят – 10 Плод - 15	не е необходим
Зимзелен малък Vinca minor L.	Аросунасеae	Стрък – 0.8	Стрък – 0.5	2 години
Шипка Rosa canina	Rosaceae	Плод – 220	Плод - 150	не е необходим
Глог червен Crataegus monogyna	Rosaceae	Плод – 35 Листа – 8 Цвят - 30	Плод - 21 Листа – 5 Цвят - 20	не е необходим не е необходим не е необходим
Малина Rubus idaeus L.	Rosaceae	Плод – 1.5 Листа – 6	Плод - 1 Листа - 4	1 година
Къпина Rubus caesisus L.	Rosaceae	Плод – 1.5 Листа – 3.5	Плод - 1 Листа - 4	1 година
<i>Тревисти видове</i>				
Бръшлян Hedera helix	Araliaceae	Листа – 21	Листа – 15	не е необходим
Бъзак Sambucus ebulus	Carifoliaceae	Цвят – 13 Плод – 200	Цвят – 10 Плод - 140	не е необходим не е необходим

Бъз черен <i>Sambucus nigra</i>	Carifoliaceae	Цвят – 40 Стрък – 57 Плод - 55	Цвят – 30 Стрък – 40 Плод- 35	не е необходим не е необходим не е необходим
Вратига <i>Tanacetum vulgare</i>	Asteraceae	Цвят – 1.5 Стрък – 1.5	Цвят – 1 Стрък – 0.5	не е необходим
Великденче <i>Veronica</i> off.	Scrophularia ceae	Стрък – 20	Стрък - 14	не е необходим
Вълча ябълка <i>Aristolochiaclemati</i> <i>ti</i>	Aristolochiac eae	Плод – 1.5	Плод – 0.5	не е необходим
Глухарче <i>Taraxakum</i> off.	Asteraceae	Корени – 40 Стрък – 45 Листа – 40	Корени - 28 Стрък - 31 Листа - 28	не е необходим не е необходим не е необходим
Горска ягода <i>Fragaria vesca</i>	Rosaceae	Плод – 1.5 Листа – 1.5	Плод – 0.5 Листа – 0.5	не е необходим не е необходим
Гръмотрън <i>Ononis arvensis</i>	Fabaceae	Корени – 4	Корени - 2	2 години
Дяволска уста <i>Leunuris cardiaca</i> L.	Lamiaceae	Стрък – 25	Стрък – 12	не е необходим
Еньовче същинско <i>Galium verum</i>	Eleaagnaceae	Стрък – 1.5	Стрък – 0.5	1 година
Жиловлек теснолист <i>Plantago</i> sp.	Plantaginace ae	Листа – 3	Листа - 1	не е необходим
Жълт кантарион <i>Hyperikum</i> <i>perforatum</i>	Hypericaceae	Стрък – 25	Стрък – 17	не е необходим
Жиловлек широколист <i>Plantago</i> sp	Plantaginace ae	Листа – 3	Листа - 1	не е необходим
Змийско мляко <i>Chelidonium majus</i>	Papaveraceae	Стрък – 5	Стрък - 3	не е необходим
Киселец <i>Rumex acetosa</i>	Polygonaceae	Стрък – 1.9	Стрък – 0.8	не е необходим
Комунига жълта <i>Melilotis</i> off.	Fabaceae	Стрък – 6	Стрък – 2	не е необходим
Кучешко грозде черно <i>Sulanum nigrum</i> L.	Sulanaceae	Стрък – 3 Плод – 4	Стрък – 1.5 Плод – 1.7	не е необходим не е необходим
Коприва <i>Urtica dioica</i> L.	Urticaceae	Стрък – 35 Корени – 30	Стрък – 24.5 Корени - 21	не е необходим не е необходим
Камшик <i>Agrimonia</i> <i>eupatoria</i>	Rosaceae	Стрък – 2.5	Стрък – 0.3	1 година
Лайка <i>Matricaria</i> <i>chamomila</i> l.	Asteraceae	Цвят – 8	Цвят - 5	не е необходим
Лопен гъстоцветен <i>Verbascum</i>	Scrophularia ceae	Листа – 25	Листа – 17.5	2 години

densiflorum				
Лопен лечебен Verbascum plumoides L.	Scrophularia ceae	Листа – 25	Листа – 17.5	не е необходим
Магарешки бодил Carduus acanthoides L.	Asteraceae	Цвят – 8	Цвят – 3.5	не е необходим
Мак полски Papaver rhoes	Papaveraceae	Цвят – 3	Цвят - 1	не е необходим
Мащерка Thymus sp.	Lamiaceae	Стрък – 25	Стрък – 17.5	не е необходим
Медунца Pulmonaria off. L.	Boraginaceae	Листа – 12	Листа - 8	1 година
Миши уши Hireacium pilosella	Lamiaceae	Стрък – 1.5	Стрък – 0.8	не е необходим
Овчарска торбичка Capsella bursa- pastoris	Brassicaceae	Стрък – 5	Стрък – 1.2	не е необходим
Оман чер Symphytum off.	Boraginaceae	Листа – 35 Корен - 8	Листа – 27 Корен – 5.6	не е необходим не е необходим
Очанка Eufrasia off. L.	Scrophularia ceae	Стрък – 30	Стрък - 21	не е необходим
Пелин обикновен Artemisia vulgaris	Asteraceae	Стрък – 25	Стрък – 17,5	не е необходим
Пчелник Marrubium vulgare L.	Lamiaceae	Стрък – 25	Стрък - 18	не е необходим
Равнец бял Achillea millefolium	Asteraceae	Стрък – 10 Цвят – 2	Стрък – 7 Цвят – 1.0	не е необходим не е необходим
Репей обикновен Arctium lappa	Asteraceae	Стрък – 7	Стрък – 3.5	не е необходим
Росопас лечебен Fumariae officinalis. L.	Papaveraceae	Стрък - 34	Стрък – 10	не е необходим
Синя жлъчка Cihorium intubus	Asteraceae	Стрък – 2 Плод – 2	Стрък – 0.5 Плод – 1,4	не е необходим не е необходим
Подбел Tussilago farfara	Asteraceae	Листа – 1	Листа – 0.2	1 година
Хвощ Equisetum arvense	Equisetaceae	Стрък – 52	Стрък - 30	не е необходим
Чобанка Petasites hubridum	Asteraceae	Стрък – 5	Стрък - 2	не е необходим
Звездичка средна (врабчови чревца) Stellaria media L.	Caryophylla ceae	Стрък – 330	Стрък - 230	не е необходим